

Přednáška č. 2

Historie sociální politiky

Vývoj SP můžeme rozdělit do 2 etap, a to podle úlohy státu:

- I. etapa (do konce 19. století) – stát neměl žádnou roli subjektu SP, ale postupně ji, i když ve značně omezené míře, získává
- II. etapa (od 20. století až dodnes) – stát je hlavní tvůrce a realizátor SP

I. etapa (do konce 19. st.)

A. Starověk

- SP jako taková neexistovala, jednalo se spíše o akt vzájemné pomoci
- Zárodky SP můžeme spojovat s dělbou práce
- První poskytovala pomoc církev - péče o chudé, nemocné a staré
- První státní podpory byly vyhrazeny lidem, o něž se stát opíral
- Chammurapi, Solón, Perikl

I. etapa (do konce 19. st.)

Středověk

- Péče o chudé měla dobročinný charakter, značně nahodilá a neorganizovaná, pomoc poskytovaly zejména dobročinné organizace, církve, pomoc chudým se stala předmětem činnosti klášterů, později se začínají angažovat i obce
- „daň bohatých“ (museli platit na chudé a opuštěné) → stát vystupuje do popředí

I. etapa (do konce 19. st.)

Novověk

- Rozvoj tržního hospodářství → ↑ sociálních problémů
- Sociální opatření se soustředí na životní podmínky dělnické třídy
- Jsou upravovány pracovní podmínky.
- Roste úloha státu v sociální politice

II. etapa: konec 19. st. až současnost

- **1890** – mezinárodní konference o ochraně práce v Berlíně .
- **Před WW1** – hnutí proti sociálním reformám
- **1919** - mezinárodní konference o práci ve Washingtonu
- **30. léta** - hospodářská krize → hledání příčin a opodstatnění státních zásahů
- **WW2** - opět narušen vývoj SP
- **70. léta** - další změna ve vývoji SP; ústup od keynesiánství a nástup konzervatismu
- **Dnes** - silné postavení státu v SP, ale roli hrají i trh a neziskové organizace

Vývoj sociální politiky v Německu

Otto von Bismarck (1815 – 1898)

- Politika „cukru a biče“
- 1. soustava sociálního pojištění na světě

Z přijatých sociálních zákonů mají klíčový výraz 3:

1. 1883 – nemocenské pojištění (jen pro úzkou skupinu – např. horníci)
2. 1884 – úrazové pojištění
3. 1889 – invalidní a starobní pojištění

Vývoj sociální politiky v Německu

Další vývoj SP v Německu: Mezi WW1 a WW2

20. léta – Výmarská republika

- Přijímání moderního sociálního zákonodárství

30. léta – Fašistický stát

- Užívání nástrojů totalitního státu

Po WW2

- Koncepce sociálně-tržního hospodářství

Vývoj sociální politiky ve Švédsku

Karl Gunar Myrdal (1898-1987)

- Sociální myslitel, ekonom, politik, nositel Nobelovy ceny za ekonomii (1974)
- Ideový tvůrce švédského sociálního zázraku (má však své +/-)
- Hlavní rys: silná pronatální politika

Ve 40. letech:

- Univerzalistický typ veřejných sociálních služeb, založený na principu podle potřeb a podle výkonu

V 60. letech:

- Velmi efektivní aktivní politika zaměstnanosti
- Švédsko si předsevzalo odstranit chudobu, zlepšit sociální zabezpečení a snížit Sociální nerovnosti, a to za cenu narůstajícího zadlužení

V 70. letech:

- Nástup konzervativní vlády, která se snažila dostat do rovnováhy sociální výdaje → neúspěch

Začátek 90. let:

- Podařilo se inflaci dostat pod kontrolu, ale ↓ HDP a ↑ U

Vývoj sociální politiky ve Velké Británii

A. Období laissez-faire (1800-1870)

- Minimální státní intervence

B. Mezivládí (1870-1905)

- Zájem o kvalitu pracovní síly, zvláště v vztahu k vzdělání
- Modifikace zákona o podpoře chudých a posílení zákona o veřejném zdraví

C. Zárodky státu veřejných sociálních služeb (1905-1939)

- Odklon od represivních charakteristik zákona o podpoře chudých a rozvíjení služeb uspokojující individuální potřeby; vývoj národního pojištění

D. Rozvíjející se stát veřejných sociálních služeb (1939 až dodnes)

Vývoj sociální politiky ve Velké Británii

William Henry Beveridge (1879-1963)

- Ve 40. letech 20. století za účinné podpory Keynesa provedl reformu sociálního pojištění
- Základní princip reformy: vymezil rizika a stanovil nástroje, kterými se následky odstraní nebo zmírní
- Základní metodou návrhu je **povinné sociální pojištění**
- Beveridge zavedl pojem **Welfare jako sociální blahobyt**

1979-1990 – Vláda M. Thatcherové

- Pokládala státní náklady na sociální sféru za neúnosně vysoké → program reformem → stát přestal hrát v sociální oblasti stěžejní roli

Po r. 1990 - sociální politika obsahuje i nadále rysy Thatcherismu